

החלטת סגן הממונה על המשמעת – הכרעת דין

1. הנקבלת תלמידת שנה א' בפקולטה לאמנויות. כתב הקובלנה מתייחס לבחינה בחומר סגור – ובהשגחה מקוונת – באחד הקורסים אליהם הייתה רשומה הנקבלת. לפי כתב הקובלנה, לקראת סוף הבחינה, ביקשה הנקבלת לצאת לשירותים והותר לה. אז נצפתה הנקבלת בוידאו כשהיא קמה משולחנה וניגשת לפינת החדר שם השאירה חומר לימודי על ערימת כסאות – תוך שהיא מעיינת בחומר במשך כ-2.5 דקות. בכך מייחסת הקובלנה לנקבלת עבירות של הפרת הוראות בבחינה והונאה בבחינה (סעיפים 29.3-ו לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח) [להלן – התקנון]).
  2. בדיון ההקראה (המקוון) שנערך בפניי כפרה הנקבלת בעבירת ההונאה והודתה בעבירת הפרת ההוראות. בדיון ההוכחות הציגה הקבילה את סרטון הוידאו הרלוואנטי – כזכור הבחינה נעשתה בהשגחה מקוונת (בזום). בסרטון ניתן לראות כיצד הנקבלת קמה (לאחר שביקשה רשות לצאת לשירותים) וניגשת לערימת כסאות, כאשר היא מעיינת (ומדפדת) בערימת דפים.
  3. גרסתה של הנקבלת מבוססת על הטענה כי אותם דפים בהם עיינה אינם קשורים לחומר הבחינה, אלא לקורס אחר, בסטטיסטיקה. היא עיינה בהם לאחר שהייתה שרויה בחרדה לקראת סוף הבחינה, ועשתה זאת כדי להפיג את התקף החרדה. זאת, תוך שהיא מודעת לכך שניתן לראות אותה במצלמה. כך הוצגו הדברים בעדותה של הנקבלת בפרוטוקול:
- התחלתי להרגיש לחץ ממש לא טוב ולא התרכזתי בכלום. רק רציתי להעביר את הלחץ ממני ולנסות להמשיך את המבחן . . . [הלכתי לדפים] כי קראתי פעם שאם אני מנסה לחשוב על משהו אחר זה מעביר את הלחץ ואת החרדה . . .
4. הקבילה בתגובה ביקשה להפריך את גרסת הנקבלת. הקבילה סברה כי קשה לראות כיצד חומר לימודי בסטטיסטיקה מפיג את חרדתה של הנקבלת. בנוסף, הקבילה טענה כי בסרטון הוידאו אין סימנים להתקף חרדה לפני בקשתה של הנקבלת לצאת לשירותים. מנגד הנקבלת טענה כי, לאור העובדה כי יש מחלוקת בשאלת תוכן הדפים שהונחו בערימת הכסאות, לא ניתן להראות מעבר לספק סביר את התקיימות עבירת ההונאה. הנקבלת לא התבקשה בזמן אמת להראות את הדפים למשגיחים – ובכך נמנע ממנה להוכיח את חפותה. לבסוף, הנקבלת טענה כי בבחינה, מועד ב' עבורה, היא שיפרה את ציונה בנקודות מעטות – מה שמהווה אינדיקציה לכך שלא העתיקה.
  5. דין והכרעה: הוכחת עבירה ההונאה דורשת יסוד נפשי, כלומר, כוונה להונות. ואכן, סעיף 57.4 לתקנון דורש כי אשמתו של נקבל תוכח מעבר לספק סביר (בדומה לאמת המידה המקובלת במשפט פלילי). להשלמת התמונה, סעיף 57.5 לתקנון מורה כי הוכחת כוונה יכולה להתבסס על נסיבות ביצוע העבירה. עיינתי בחומרי התלונה וצפיתי בסרטון. הגעתי למסקנה כי ניתן להרשיע את הנקבלת בענייננו בעבירת ההונאה.
  6. לאור הנסיבות, והסרטון, גרסתה של הנקבלת מעוררת תמיהות רבות. הדרך בה בחרה הנקבלת לטענתה להירגע מהתקף החרדה – כזכור, עיון בחומרים בסטטיסטיקה – מתמיהה. יתר על כן, קשה להבין כיצד נזכרה הנקבלת, לאחר כשעתיים וחצי של בחינה, באותם דפים שהונחו לכאורה באופן מקרי על ערימת כסאות בקצה החדר – וידעה לגשת דווקא אליהם. לא ברור גם מדוע הנקבלת בחרה – כזכור, במודע לטענתה – להיראות במצלמה ולהסתכן בהליך משמעותי (שכן ביקשה לצאת לשירותים ולא עשתה כן אלא עיינה בדפים). אוסיף שבסרטון ניראית הנקבלת עם גבה למצלמה – כמנסה להסתיר את העיון בדפים (ואכן קשה להבחין ממבט ראשון שמדובר בפעולת דפדוף). לבסוף, מצפייה בסרטון קשה לראות מצב נפשי מיוחד טרם קמה הנקבלת לאותם דפים (אך כן ניתן לראות את הנקבלת "משחקת" עם המצלמה טרם הקימה).

7. בשולי הדברים, אינני מייחס חשיבות מיוחדת לעובדה כי אין ברשותנו את תוכנם של הדפים בהם עיינה הנקבלת. כזכור ניתן להסיק יסוד נפשי מהנסיבות. זאת ועוד: קשה להלום כי בכל מקרה ומקרה הקבילה – או המשגיחים – יניחו את ידם על כל הראיות (נזכיר שוב כי את פעולת הדפדוף הנקבלת ביצעה כשגבה למצלמה). בדומה, אינני מייחס חשיבות רבה לשאלת הניקוד בבחינה.

אני מרשיע, אם כן, את הנקבלת גם בעבירת הפרת ההוראות (על פי הודאתה) וגם בעבירת ההונאה. הכרעת הדין ניתנה היום, 12.6.2022.

ד"ר שי נ. לביא

ס' הממונה על המשמעת

החלטת סגן הממונה על המשמעת – גזר דין

1. ביום 26.6.2022 התקיים דיון טיעונים לעונש בעניינה של הנקבלת – שכזכור הורשעה בהפרת הוראות והונאה בבחינה. הקבילה עתרה לשנתיים הרחקה (בנוסף לפסילת הקורס והרחקה על תנאי). לטענת הקבילה, ניתן להצביע כאן על שיקולים שונים. מחד, העובדה כי מדובר בבחינה עם השגחה מרחוק ב"זום" (סיטואציית קורונה) מצדיקה החמרה. מנגד, יש מקום להקלה מסוימת בעונש לאור כך שמדובר בתלמידת שנה א'. הנקבלת טענה לעונש המינימלי על הונאה – שנת הרחקה (ראו הוראת ס' 30א לתקנון). לטענתה, ההרשעה הייתה גבולית. ממילא מדובר בהעתקה בהיקף מצומצם – עיון של כ-2.5 דק' בחומר. בנוסף, מצבה המשפחתי והאישי של הנקבלת אינו פשוט. הרחקה ממושכת של הנקבלת תשפיע קשות על עתידה.
2. שקלתי את השיקולים השונים, ואני סבור שיש מקום להקל בעונשה של הנקבלת. השיקול המרכזי העומד בפניי הוא התרשמותי – על סמך החומר המונח בפניי ודברי הנקבלת בדיונים – כי מדובר במעידה חד-פעמית. אכן, דומה שמהנסיבות במקרנו ניתן להסיק כי לא היה תכנון מוקדם מצד הנקבלת. ההרשעה בהונאה מבוססת על כך שהנקבלת ביקשה לצאת לשירותים, לקראת סוף המבחן, ועיינה בחומר שהיה מונח על ערימת כסאות בפינת החדר – כאשר המצלמה מכוונת אליה. לכך ניתן לחבר את היותה של הנקבלת, בעת הרלוואנטית, תלמידה בסמסטר הראשון ללימודיה באוניברסיטה.
3. עם זאת, לא נעלמו מעיניי השיקולים לחומרה. אציין בפרט את ניצול הסיטואציה – השגחה מרחוק ב"זום"; וכן את העובדה שהנקבלת לא הודתה או הביעה חרטה על מעשיה.
4. הגעתי, איפוא, למסקנה כי יש להטיל על הנקבלת עונש הרחקה של שנה וחצי – כאשר יהיה באפשרות הנקבלת להמיר סמסטר אחד בריצוי של עבודות לטובת הציבור בהיקף משמעותי, של 80 שעות. ענישה זו מאזנת בין השיקולים השונים. מחד, אם תבחר להמיר את עונש ההרחקה בביצוע עבודות לטובת הציבור כאמור, עונשה של הנקבלת יעמוד על שנת הרחקה בפועל – עונש המינימום לעבירת הונאה. מנגד, בחלופה זו מדובר בריצוי משמעותי יחסית של עבודות לטובת הציבור (השוו לגזר הדין בעניין ד-62/2020 (והערעור באותו עניין, ע/2021-2)). אשר על כן, אני גוזר את עונשה של הנקבלת כדלקמן:

- א. פסילת הקורס נשוא הקובלנה.
- ב. שנה וחצי הרחקה בפועל מהאוניברסיטה, שתחל מסמסטר א' תשפ"ג, כך שהנקבלת תוכל לשוב ללימודים בסמסטר ב' תשפ"ד. את הסמסטר האחרון להרחקה בפועל, סמסטר א' תשפ"ד, תוכל הנקבלת להמיר ב-80 שעות שירות לטובת הציבור, שיבוצעו בתיאום עם דקנאט הסטודנטים. ככל שתבחר הנקבלת באפשרות זו, ותבצע את מלוא שעות השירות הנ"ל עד תום שנה"ל תשפ"ג, תוכל הנקבלת לשוב ללימודים כבר בסמסטר א' תשפ"ד.
- ג. הרחקה על תנאי של שני סמסטרים למשך שלוש שנים מיום החזרה ללימודים.

גזר הדין ניתן היום, 6.7.2022.

ד"ר שי נ. לביא

ס' הממונה על המשמעת